

СОФИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ “СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ”

ФИЛОСОФСКИ ФАКУЛТЕТ

Катедра “Социология ”

ДИПЛОМНА РАБОТА

НА

ТЕМА:

**„Негативните социализиращи влияния на
социалните мрежи в интернет”**

Дипломант:

Николай Владиславов Колев

Фак.№ 11514

Бакалавър

Редовно обучение

Ръководител:

д-р Виржиния Вергова

СОФИЯ

2015 г.

Цел на дипломната работа е да се опише и анализира възможността за рисковасоциализация под влияние на Интернет, както и спецификата и характера на тази социализация като устойчива тенденция. За целта съдържанието на работата е структурирано в увод, четири глави и заключение. На теоретично ниво текстът се базира на позоваване и цитиране на близки до темата на дипломната работа и актуални изследвания и концепции: на Дж. Рифкин за епохата на достъпа, на Е. Дюркем за възпитанието и социализацията, на З. Бауман за общността, на Д. Кардон за интернет-демократията, на А. Шютц за всекидневната реалност, на Х. Драйфъс за възможностите на Интренет за компенсаторно живеене в ИКТ базирани виртуални светове и др. На емпирично ниво работата се опира от една страна, на вторичния анализ на данни за разпространението и популярността на Интернет и уеб-базираните социални мрежи, в частност в България, които са публично достъпни и налични в мрежата. От друга страна, като източник на информация, са използвани собственият опит и наблюдения на автора върху „географията”, „динамиката” и „груповите параметри” на популярни интернет базирани социални мрежи, като интернет-потребител и участник в тях.

Двояката роля на Интернет като социално пространство предизвиква поредица от въпроси, които се отнасят до различните възможности за участие, обмен и споделяне, които предполага мрежата и техните очаквани и желани, но също неочаквани и нежелани ефекти. Такива са въпросите, дали със своите потоци от информация Интернет допринася за разширяване и задълбочаване на човешкото познание или по-скоро пречи на неговото развитие, като увеличава информационния баласт? Дали информационният океан на мрежата, бълваща непрекъснато нови числа, статистики, техники за сърфиране, възможности за „потаяне” във виртуалния свят на киберпространството, не ни отнема усета за действителност, за истинно и неистинно, важно и маловажно в полза на изумлението и очарованието, което изпитваме пред всичко ново, непознато, неизживяно? Как влияе онлайн присъствието и общуване върху нашите социални умения и компетенции – прави ли ни по-комуникативни, социално чувствителни и ориентирани, или обратно – ставаме жертва на хетерономия и манипулация с цел подчиняване и контрол на нагласите, съзнанието, поведението на възможно най-много хора и цели групи от хора в услуга на користни амбиции за печалба и власт, или егоистични желания за забавление и удоволствие за сметка на другия? Това са основните въпроси, на които дипломантът търси отговор в работата си. С оглед на тези въпроси е формулирана и нейната теза. Тя е, че **разпространението, употребите и глобалността на Интернет като световна комуникационна мрежа и социално пространство, в частност - като виртуални социални мрежи за общуване и обмен, представляват значим фактор на социализацията днес, в частност на рисковата социализация, който ни разкрива нейните съвременни измерения и специфика.**

Обсъждането на темата в плана на актуалната действителност предполага нейната постоянна дискуссионност и проблематичност поради високата динамика на развитие на обсъждания феномен – Интернет като глобална комуникационна мрежа и социално пространство. Затова работата не предоставя окончателни оценки, а по-скоро очертава на базата на вторичен анализ на изследователски данни и съществуващите опит и практики, възможни посоки за оценяване и интерпретация на изследвания феномен. В този смисъл приносът на работата е в решаване на по-скоро дескриптивни и интерпретативни задачи, свързани със събирането, систематизирането и анализа на различна информация по темата, което позволява очертаване актуалното

състояние на обсъждания феномен с оглед оценка на рисковете и възможностите за тяхната превенция.

Въз основа на събраната информация, нейното описание и анализ относно негативните социализиращи влияния на социалните мрежи в Интернет, като основни изводи в работата са предложени следните :

1. „Рисковостта” на мрежата има своите различни аспекти, които могат да се разграничат най-общо на: технико-технологичен, личностен и социален. В технико-технологичен план най-разпространени са заплахите, свързани с различните видове „зарази” на софтуера на компютрите и компютърните системи. Предвид обхвата на мрежата, проникването в компютрите, адресите и профилите без знанието на техните собственици и използването им за добиване на информация и за разпространението на съобщения в световното интернет пространство, означава, че сигурността на твърде много хора може да бъде застрашена. В личностен и социален план все по-осезателни стават заплахите за нарушаване на правата за лична неприкосновеност, за навлизане в личното, включително интимното „пространство” на хората, за „кражби” на самоличност, „източване” на банкови сметки, разпространение на дискредитираща, неистинна и непроверена информация, застрашаваща авторитета на отделни лица, групи и организации. Особено благоприятни за разпространението на тези негативни явления са анонимността във виртуалното пространство и неговата достъпност, които допринасят за липсата на контрол и безотговорност от страна на потребителите.

2. Новите възможности, които носи със себе си мрежата, налагат необходимостта от постоянно преосмисляне на емблематични за модерността категории като свободата на словото и автономията на личността. Тяхното обсъждане предизвиква острите дебати върху нормативната регулация на Интернет и правото на Информационното общество, които трябва да задават рамката на допустимост и недопустимост на определени действия в мрежата, засягащи най-вече боравенето с информация и споделянето и обмена на съдържание. Рамкирането предполага да се вземат под внимание и онези случаи и условия, при които Интернет допринася не само за социална изолация, депресия, по-слаба социална подкрепа, пристрастяване и зависимост, но и за комформистко, повърхностно или агресивно поведение.

3. Със своите онлайн-възможности светът на Интернет изкушава хората да правят и такива неща, които са опасни, защото могат да ги превърнат неусетно в жертви на измами, агресия, клевети и обиди. С особена сила това важи за децата и младежите. Те са от една страна най-уязвими за онлайн тормоз, злоупотреба с доверие и пристрастяване, а от друга по-податливи на изкушението да упражняват такива поради по-малкия личен и социален опит, с който разполагат и все още нестабилната си идентичност. Поради това и предприеманата превенция на рисковете при ползване на Интернет и онлайн-общуване са насочени предимно към тях с цел ограничаването на рисковете, които носи пребиваването в мрежата, включително и рисковата социализация. Разбира се, пълна и окончателна превенция на рисковете и заплахите от онлайн общуването в интернет-базираните социални мрежи и сърфирането е невъзможна, защото това би означавало да спре прогресът на технологиите или хората да се откажат от свободата си. В този смисъл Интернет и неговите социални мрежи потвърждават непреходността на дилемата на свободата и сигурността, пред която човекът и обществото са обречени да се изправят постоянно, тъй като постоянно се нуждаят и от двете.